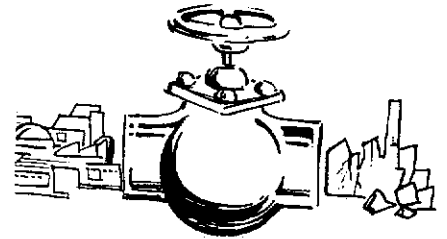

این امر در اواخر دهه ۱۹۷۰، تصمیم به نوسازی کارخانه «فیندلی» (FINDLY) خود (واقع در اوهایو) - که در سال ۱۹۱۹ بنا شده - گرفت. با گفته کلونین این کار، جریانی تدریجی بود که در اواخر ۷۰ آغاز شده و هنوز هم ادامه دارد. ما

قسمت به قسمت یابتر است بگوئیم فرایند به فرایند این کار را به انجام می‌رسانیم. البته با برنامه‌ای معین و با تعیین اولویت‌ها. شکی نیست تا زمانی که موفق به نوسازی آخرین فرایندها شویم، مجدداً نوبت نوسازی اولین فرایندها خواهد رسید.

تعطیل یک کارخانه قدیمی برای نوسازی آن، در واقع با نوعی بینش فلسفی - اجتماعی نسبت به انسان نیز مربوط می‌شود. مثلاً اگر کسی معتقد باشد، که کارخانه‌ها نیز مثل هر ارگانیزم دیگری مراحل: تولد، رشد، بلوغ و نهایتاً پیری و مرگ دارند، در عمل مثل این است که بگوید کارگران کارخانه قدیمی نیز دیگر فرسوده شده‌اند و باید مثل «تجهیزات» به دور ریخته شوند. فینتر جرالد می‌گوید: من با این بینش «دور انداختن انسان‌ها» مخالفم.

راه حل در مدیریت صحیح است. دوراندیشی و بردباری از ویژگی‌های مدیر صالح است. یک کارخانه تیرسازی نباید به چنین نقطه‌ای برسد. «یکی از مهم‌ترین وظایف مدیران شرکت این است که اجازه ندهند چنین شرایطی ایجاد شود». در یک مدیر باید دوراندیشی همراه با اشتیاق پیوسته به بهسازی عملکرد موسسه (در تمام جنبه‌ها) وجود داشته باشد. اگر چنین درایتی در مدیریت وجود داشته باشد، طبعاً ماشین‌آلات بتدریج طی سالیان نوسازی و جایگزین می‌شوند و دیگر کارخانه به فرسودگی کلی نخواهد رسید. □

خلاصه توافقاتها و تفاهم نامه‌ها سند نهایی دور اوروگوئه

مترجم: عزیز کیاوند

قسمت اول

سند نهایی است. این خلاصه به این منظور تهیه شده است که اطلاعات اولیه در مورد توافقاتها و تفاهم نامه‌ها را به‌طور غیررسمی در اختیار علاقه‌مندان بگذارد و ارزش قانونی ندارد.

سند نهایی همه زمینهای مورد مذاکره را که در اعلامیه «پیونتادل استه» آمده است، به استثنای دو مورد مهم را، در بر می‌گیرد. استثنای اول مذاکرات «دسترسی به بازار» است که به موجب آن هر کشوری ملزم و متعهد شده است که تعرفه‌های ویژه یا موانع غیر تعرفه‌ای را در برابر کالاهای تجارتی کاهش دهد یا از میان بردارد. قرار است که این امتیازات در برنامه‌های زمان‌بندی شده ملی که جزو لاینفک سند نهایی خواهد بود، منظور شود. استثنای دوم «قبول تعهد» در مورد آزادسازی تجارت خدمات است. قرار است که این تعهدات نیز در برنامه‌های زمان‌بندی شده ملی منظور شود. موافقت‌نامه تاسیس سازمان تجارت جهانی

موافقت‌نامه تاسیس سازمان تجارت جهانی (WTO) در صدد ایجاد چارچوب نهادی و تشکیلاتی واحدی است که گات اصلاح شده در دور اوروگوئه، همه توافقاتها و ترتیبات تحت حمایت آن و نتایج کامل دور اوروگوئه را دربر گیرد. ساختار آن زیر نظر کنفرانس وزیران خواهد بود که دست‌کم هر دوسالی یکبار برگزار می‌شود. شورایی عمومی تاسیس خواهد شد تا بر اجرای موافقت‌نامه و تصمیم‌های وزیران نظارت دائمی داشته باشد. خود این شورا به صورت یک مرجع حل اختلاف و نیز یک مکانیسم بازنگری به سیاست تجارتی عمل خواهد کرد و به همه امور تجارتی که در حیطه عمل سازمان تجارت جهانی قرار دارد، خواهد پرداخت و نیز ارگانهای وابسته‌ای مانند شورای کالاها، شورای خدمات و

اشاره

نوشته‌ای که در پی می‌آید برگردان خلاصه توافقاتها و تفاهم‌نامه‌های سند نهایی دور اوروگوئه است. این نوشتار طی ۳ بخش و در سه شماره تدبیر از نظر تان خواهد گذشت.

همانطور که اطلاع دارید سند نهایی ۵۵۰ صفحه‌ای نتایج مذاکرات چندجانبه تجارت، حاوی متون قانونی است که نتایج مذاکرات «دور اوروگوئه» را که در سپتامبر ۱۹۶۸ در «پیونتادل استه» اوروگوئه آغاز شد، در اختیار می‌گذارد. مطالعه خلاصه بخش‌های گوناگون سند، نظر به اطلاعات مهمی که در اختیار می‌گذارد برای مدیران از ضرورت اساسی برخوردار است، زیرا که پیامدهای مترتب بر توافقاتها را آشکار ساخته و لذا تصمیم‌گیری در قبال آنها را برای مدیران این مرزوبوم تسهیل می‌نماید. بخش اول این برگردان اکنون از نظر تان می‌گذرد. بخش دوم به موافقت‌نامه موانع فنی تجارت اختصاص دارد و بخش پایانی نیز به حقوق مالکیت فکری می‌پردازد. با هم نخستین بخش را می‌خوانیم. تدبیر

سند نهایی ۵۵۰ صفحه‌ای نتایج مذاکرات چندجانبه تجارت، حاوی متون قانونی است که نتایج مذاکرات دور (نشست) اوروگوئه را که در سپتامبر ۱۹۶۸ در «پیونتادل استه» اوروگوئه آغاز شد در اختیار می‌گذارد. سند نهایی علاوه بر متون مورد توافق، متن تصمیمات وزیران و اعلامیه‌هایی را نیز دربر دارد که آثار مترتب بر برخی از توافقاتها را بیش از پیش روشن می‌سازد. آنچه در زیر می‌آید خلاصه‌ای از همه بخشهای

شورای مالکیت ناشی از فعالیت فکری و ابتکاری تاسیس خواهد کرد. چارچوب سازمان تجارت جهانی در مورد نتایج دور اوروگوئه «وحدت رویه» ای ایجاد خواهد کرد. بنابراین عضویت در سازمان تجارت جهانی بدمعنا پذیرش بی استثنای همه نتایج دور اوروگوئه خواهد بود.

موافقت نامه عمومی تعرفه و تجارت ۱۹۹۴

متن تفسیر موادی از گات که در ذیل می آید در سند نهایی منظور شده است.

تفاهم (توافق) بر سر تفسیر ماده ۱:۲ (ب) (برنامه زمان بندی شده امتیازات).

توافق شد که «حقوق گمرکی یا عوارض دیگر» که علاوه بر تعرفه های منظور شده وضع می شود در برنامه های زمان بندی شده ملی منظور شود و در سطحی که در تاریخی که پروتکل دور اوروگوئه تعیین کرده است تثبیت شود.

تفاهم بر سر تفسیر ماده ۱۷ (فعالیت های تجاری دولتی)

توافق به افزایش نظارت بر فعالیتهای خود از طریق تشریفات اعلام (NOTIFICATION) و بازنگری.

تفاهم بر سر تفسیر مقررات موازنه پرداختها. توافق شد که طرفهای قرارداد که به منظور ایجاد موازنه پرداختها، محدودیت ایجاد می کنند این کار را به شکلی انجام دهند که کمترین اختلال را در امور تجاری پدید آورد و باید اقدامات مبتنی بر قیمت مانند سورشارژ کالاها و وارداتی و سپرده های واردات را بر محدودیتهای کمی ارجح بدانند. در مورد تشریفات رایزنی با کمیته موازنه پرداختهای گات و شیوه اطلاع و ابلاغ اقدامات مربوط به موازنه پرداختها نیز توافق شد.

تفاهم در تفسیر ماده ۲۴ (اتحادیه های گمرکی و مناطق تجارتی آزاد).

موافقت نامه، معیارها و رویه ها را برای بازنگری اتحادیه های گمرکی جدید یا گسترش یافته یا مناطق تجاری آزاد و ارزیابی اثرات آن را بر طرفهای سوم (دیگران) روشن و تقویت می کند. موافقت نامه، همچنین اقدامی را که باید برای نیل به تعدیل جبرانی لازم - در صورتیکه طرفهای قرارداد اتحادیه ای گمرکی تشکیل دهند تا تعرفه های مقرر را افزایش دهند - دنبال شود، روشن می سازد. تعهدات طرفهای قرارداد نسبت به اقدامات دولتها یا مقامات محلی در قلمرو خودشان نیز روشن شده است.

تفاهم در مورد تفسیر ماده ۲۵ (لغو تعهدات)

توافق در مورد تشریفات جدید اجازه لغو تعهدات مبتنی بر اصول گات، تعیین تاریخ سررسید هر لغو تعهدی که در آینده صورت گیرد و تعیین تاریخ اتمام لغو تعهدات موجود. البته تمهیدات اصلی درباره اجازه لغو تعهدات در موافقت نامه سازمان تجارت جهانی منظور شده است.

تفاهم در مورد تفسیر ماده ۲۸ (تغییر و اصلاح برنامه های زمان بندی شده گات)

درباره تشریفات جدید، مذاکرات پرداخت تاران در مواردی که الزامات تعرفه ای عوض یا منتفی می شود توافق حاصل شد. از جمله در مورد ایجاد حق جدید برای مذاکره، به کشوری که محصول مورد نظر بیشترین درصد صادرات او را تشکیل می دهد، توافق شد. منظور از ایجاد حق جدید این است که بر توانایی کشورهای کوچک و درحال توسعه برای شرکت در مذاکرات افزوده شود.

● در زمینه دسترسی به بازار، اقدامات غیر تعرفه ای مرزی جای خود را به تعرفه هایی می دهند که در عمل همان سطح از حمایت را ایجاد کنند.

تفاهم در تفسیر ماده ۳۵ (عدم کاربرد موافقت نامه عمومی).

توافق شد که هر طرف قرارداد یا کشوری که به تازگی عضو شده است، اجازه باید در برابر طرف دیگر بعد از ورود به مذاکرات تعرفه با او، به تمهیدات معافیت از مقررات گات متوسل شود. موافقت نامه سازمان تجارت جهانی پیش بینی می کند که هر نوع توسلی به تمهیدات عدم کاربرد آن موافقت نامه باید به همه موافقت نامه های چند جانبه تعمیم یابد.

پروتکل گات ۱۹۹۴ دور اوروگوئه

نتایج مذاکرات دسترسی به بازار که در آن شرکت کنندگان تعهد کرده اند نرخهای تعرفه را کاهش داده و یا حذف کنند و موانع غیر تعرفه ای را

از میان بردارند، در برنامه های ملی زمان بندی شده تخفیف های تعرفه ای منظور و به پروتکل دور اوروگوئه که جزء لاینفک سند نهایی است، پیوست خواهد شد.

پروتکل پنج پیوست دارد:

پیوست اول: بخش الف - محصولات کشاورزی - سهمیه های تعرفه ای؛

پیوست دوم: تخفیف های تعرفه ای بر پایه اصل کشور کامله الوداد در مورد محصولات دیگر؛

پیوست سوم: تعرفه ترجیحی - بخش دوم جدول های زمانی یا برنامه های زمان بندی شده (اگر قابل اعمال باشد)؛

پیوست چهارم: ایجاد تسهیلات غیر تعرفه ای - بخش سوم جدول های زمانی؛

پیوست پنجم: محصولات کشاورزی - تعهدات محدود کردن سوسیدها، بخش چهارم برنامه های زمان بندی شده

(بخش اول: حمایت داخلی - مجموع تعهدات مربوط به مجموع میزان حمایت AMS)

بخش دوم: سوسیدهایی که به صادرات داده می شود، مخارج بودجای و تعهدات کاهش قیمت؛

بخش سوم: تعهد درباره تحدید میزان سوسید به صادرات).

برنامه زمان بندی شده مربوط به هر عضو که ضمیمه پروتکل است. برنامه زمان بندی شده گات ۱۹۹۴ مربوط به آن عضو در روزی خواهد شد که در آن موافقت نامه تاسیس سازمان تجارت جهانی برای آن عضو به اجرا درمی آید.

در مورد محصولات غیر کشاورزی، کاهش تعرفه ای که مورد توافق هر عضو قرار گرفته است در پنج نوبت به طور مساوی انجام خواهد شد، مگر اینکه در برنامه زمان بندی شده (جدول زمانی) کشور عضو شکل دیگری پیش بینی شده باشد. اولین کاهش، در تاریخی که موافقت نامه تاسیس سازمان تجارت جهانی اجرا می شود، صورت خواهد گرفت. کاهش های بعدی در روز اول ژانویه سالهای بعد انجام خواهد شد و آخرین کاهش نباید بیش از چهار سال از تاریخ اجرای موافقت نامه تاسیس سازمان تجارت جهانی به طول انجامد. شرکت کنندگان اگر بخواهند می توانند کاهش تعرفه های خود را در نوبتهای کمتری عملی سازند.

برای محصولات کشاورزی چنانکه در ماده ۲ موافقت نامه کشاورزی تعریف شده است، مرحله بندی کاهش ها باید براساس بخشهای

مربوط در جدول‌های زمانی انجام شود. جزئیات امر در بخشی از این نوشته که به موافقت‌نامه کشاورزی می‌پردازد آمده است.

یکی از تصمیم‌ها، رعایت حال کشورهای فقیر توسعه نیافته است از جمله اینکه این کشورها ملزم نخواهند بود که به قبول تعهدات یا دادن امتیازاتی گردن نهند که با توسعه و نیازهای مالی و تجاری آنها سازگار نباشد.

این قبیل کشورها علاوه بر برخورداری از تسهیلاتی ویژه در رفتاری مساعدتر و انعطاف‌پذیرتر، اجازه می‌یابند تا جدول‌های زمان‌بندی خود را در مورد امتیازات و تعهدات دسترسی به بازار و در مورد خدمات به‌جای دسامبر ۱۹۹۳ تا آوریل ۱۹۹۵ تکمیل کنند.

موافقت‌نامه کشاورزی

مذاکرات به موافقت‌نامه‌ای انجامیده که دارای چهاربخش اصلی است: توافق درباره خود کشاورزی؛ امتیازات و تعهداتی که اعضا باید در مورد دسترسی به بازار، حمایت داخلی و سوبسیدهای صادراتی قبول کنند؛ درباره اقدامات بهداشتی و بهداشت گیاهی؛ و تصمیم وزیران در مورد کشورهای فقیر توسعه نیافته‌ای که واردکننده خالص مواد غذایی هستند.

در مجموع، نتایج مذاکرات، چارچوبی برای اصلاح بلندمدت بازرگانی کالاهای کشاورزی و سیاستهای داخلی در سالهای آینده در اختیار می‌گذارد. حرکتی است قطعی به سمت هدف جهتگیری هرچه بیشتر به سوی بازار در تجارت محصولات کشاورزی. مقررات حاکم بر تجارت محصولات کشاورزی تقویت می‌شود و قابلیت پیش‌بینی و ثبات را برای کشورهای واردکننده و صادرکننده به‌طور یکسان افزایش می‌دهد.

مجموعه کشاورزی به بسیاری از موضوعات دیگر می‌پردازد که برای بسیاری از اعضا اهمیت اقتصادی و سیاسی فوق‌العاده زیادی دارد. از جمله تمهیداتی است که اخذ تدابیری را که کمتر موجب اختلال و آشفتگی بازار تجارت می‌شود و حمایت داخلی را به‌منظور حفظ اقتصاد روستایی در برگیرد، تشویق می‌کند، و توسل به اقدامهایی را برای کاستن از بار مصائب تعدیل مجاز می‌شمارد، و همچنین تمهیداتی جدید را دربر دارد که به‌طور دقیق تجویز شده است تا در اجرای تعهدات قدری انعطاف‌پذیری ایجاد شود. به نگرانیهای خاص کشورهای در حال توسعه از جمله نگرانی کشورهای واردکننده مواد غذایی و کشورهای فقیر توسعه نیافته توجه شده است.

مجموعه مقررات و تمهیدات کشاورزی تعهداتی را در زمینه دسترسی به بازار، حمایت داخلی و رقابت در صادرات عرضه می‌کند. متن موافقت‌نامه کشاورزی در جدول‌های زمانی گات مبنی بر تعهدات قانونی کشورها، منعکس است (چنانکه در بخش پروتکل دور اوروگوئه مشاهده کردیم).

در زمینه دسترسی به بازار، اقدامات غیرتعرفه‌ای مرزی جای خود را به تعرفه‌هایی می‌دهند که در عمل همان سطح از حمایت را ایجاد کنند. تعرفه‌هایی که حاصل این فرایند «تعرفه‌بندی» هستند. و همچنین تعرفه‌های دیگر مربوط به محصولات کشاورزی قرار است در کشورهای توسعه یافته به‌طور متوسط ۳۶ درصد و در کشورهای در حال توسعه ۲۴ درصد کاهش یابد. حداقل میزان کاهش هر تعرفه نیز تعیین خواهد شد. مهلت کاهش تعرفه‌ها برای کشورهای توسعه یافته شش سال و برای کشورهای در حال توسعه ده سال تعیین شده است. کشورهای فقیر توسعه نیافته الزامی به کاهش تعرفه‌های خود ندارند.

مجموعه تعرفه‌بندی، همچنین تدابیری را برای حفظ امکانات دسترسی کنونی و برقراری حداقل سهمیه‌های تعرفه‌ای دسترسی اتخاذ می‌کند (در نرخهای تعرفه‌ای کاهش یافته)، در جایی که دسترسی جاری کمتر از ۳ درصد مصرف داخلی باشد. در دوره اجرا، این سهمیه‌های تعرفه‌ای حداقل دسترسی، قرار است افزایش یابد و به ۵ درصد برسد. در مورد محصولات «تعرفه‌دار» تمهیدات «حفاظتی ویژه» وضع حقوق گمرکی اضافی را مجاز خواهد شمرد به شرط اینکه محموله‌ها به قیمت‌های مبتنی بر پول داخلی از سطحی معین که سطح پایه است کمتر باشد یا سیل واردات به کشور سرازیر شود. توسل به مکانیسم حفاظتی در برابر سیل واردات به نفع جاری واردات در بازار بستگی دارد یعنی در جایی که واردات هم اکنون درصدی بزرگ از مصرف را تشکیل بدهد، سیل کوچکی از واردات اقدام حفاظتی ویژه‌ای را ایجاد می‌کند. به‌منظور تسهیل اجرای تعرفه‌بندی در موقعیتهای بسیار حساس تبصره ویژه‌ای به موافقت‌نامه کشاورزی اضافه شد. این تبصره، تحت شرایطی معین که با دقت و وسواس تعریف شده است به کشوری اجازه می‌دهد که محدودیتهای موجود برای واردات را تا پایان دوره اجرا نگه دارد. شرایط عبارتند از:

● نتایج مذاکرات مربوط به موافقت‌نامه کشاورزی، چارچوبی برای اصلاح بلندمدت بازرگانی کالاهای کشاورزی و سیاستهای داخلی در سالهای آینده در اختیار می‌گذارد.

(۱) واردات محصولات اولیه کشاورزی و محصولات تهیه شده (WORKED PRODUCTS) و یا محصولات آماده شده (PREPARED PRODUCTS) آنکه محصولات مشخص شده نام گرفته‌اند از ۳ درصد مصرف داخلی در دوره ۸۸-۱۹۸۶ کمتر باشد؛

(۲) از ۱۹۸۶ به بعد سوبسیدی به این محصولات تعلق نگرفته باشد؛

(۳) اقداماتی موثر برای محدود ساختن تولید محصول اولیه کشاورزی به‌عمل آمده باشد، و

(۴) حداقل امکانات دسترسی فراهم شده باشد. حداقل امکانات دسترسی برابر ۴ درصد مصرف داخلی محصولات مشخص شده (DESIGNATED PRODUCTS) در سال اول دوره اجرا و افزایشی سالانه به‌نحوی است که در سال ششم به ۸ درصد برسد. البته اگر محصولات مشخص شده پیش از پایان دوره اجرا، تعرفه‌بندی شده باشد، رقم نهایی کوچکتر خواهد بود. برای مثال اگر محصولات مشخص شده در آغاز سال سوم دوره اجرا تعرفه‌گذاری شود، حداقل امکانات دسترسی نهایی ۴/۶ درصد مصرف داخلی محصولات مشخص شده خواهد بود.

مذاکره بین طرفهای تجاری درباره امکان و شرایط هر نوع تمدید مدت استفاده از تسهیلات ویژه، بعد از دوره اجرا، باید تا پایان ششمین سال اجباری شدن موافقت‌نامه کشاورزی خاتمه یافته باشد. هر نوع ادامه‌ای بعد از سال ششم مستلزم قبول تعهدات اضافی است.

در این قرارداد بخشی جداگانه وجود دارد که بر خوردی ویژه و متفاوت را در مورد کشورهای در حال توسعه منعکس می‌سازد و جزو لاینفک همه تعهداتی است که در دور اوروگوئه پذیرفته شده است، از جمله تمام زمینه‌های موافقت‌نامه کشاورزی را دربر می‌گیرد. این تمهیدات بر محصول کشاورزی اولیه‌ای که غذای اصلی سنتی کشوری در حال توسعه را تشکیل می‌دهد ناظر است که از این بند یا تبصره موافقت‌نامه به نفع خود استفاده می‌کند.

تدابیر و اقدامات حمایت داخلی که در نهایت

تأثیری ناچیز بر تجارت می‌گذارد (سیاستهای حمایت از توسعه کشاورزی و روستایی) از شمول تعهدات کاهش خارج است. این قبیل تدابیر و سیاستها مشتمل است بر خدمات عمومی دولت، مثلاً در زمینه تحقیقات، کنترل بیماریها، ایجاد زیربناها و تامین غذای مردم. همچنین شامل پرداختهای مستقیم به تولیدکنندگان است مثل حمایتهای معینی از تولید، کمک‌های تعدیل ساختاری، پرداختهای مستقیم براساس برنامه‌های محیط زیست و برنامه‌های کمکهای منطقه‌ای.

غیر از برنامه‌های حمایت از توسعه کشاورزی و روستایی، نباید برنامه‌های دیگری در شمول مجموع میزان حمایت (AMS) برای اجرای تعهدات کاهش، قرار گیرد. برنامه‌هایی که در شمول قرار دارند عبارتند از:

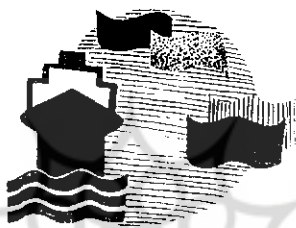
پرداختهای مستقیم براساس برنامه‌های تحدید میزان محصول، کمکهای دولتی معین به منظور تشویق توسعه کشاورزی و روستایی در کشورهای درحال توسعه و هر حمایت دیگری که درصد کمی از ارزش تولید هر محصول یا در مورد حمایتهای کلی درصد کمی از ارزش کل تولید کشاورزی را تشکیل دهد (در کشورهای توسعه‌یافته ۵ درصد و در کشورهای درحال توسعه ۱۰ درصد).

مجموع اقدامات حمایتی، هر نوع کمکی را در برمی‌گیرد که براساس یک محصول یا به شکل کلی براساس بخش صورت می‌گیرد و مشمول معافیت نمی‌باشد و قرار است که در دوره اجرا ۲۰ درصد کاهش یابد. (کشورهای درحال توسعه ۱۳/۳ درصد و کشورهای فقیر توسعه‌نیافته هیچ). اعضا ملزم هستند که در عرض ۶ سال دوره اجرا ارزش سوبسید مستقیم به صادرات را تا سطحی که از سطح دوره پایه ۹۰-۱۹۸۶، ۳۶ درصد پایین‌تر باشد کاهش دهند و از مقدار صادرات برخوردار از سوبسید در همین مدت ۲۱ درصد بکاهند.

کاهش‌ها در مورد کشورهای در حال توسعه دوسوم کشورهای توسعه‌یافته در عرض یک دوره ده‌ساله (کشورهای فقیر توسعه‌نیافته از کاهش معافند) و مشروط به شرایطی معین است، در مورد سوبسیدهایی که به منظور بازاریابی صادرات کشاورزی یا به هزینه‌های حمل‌ونقل داخلی و محموله‌های صادراتی داده می‌شود تعهداتی وجود ندارد. جایی که صادرات برخوردار از

سوبسید از ۹۰-۱۹۸۶ که دوره پایه است، افزایش یافته باشد، در شرایطی معین می‌توان ۹۲-۱۹۹۱ را نقطه آغاز کاهش‌گرفت، اما نقطه پایانی همان خواهد بود که براساس دوره پایه ۹۰-۱۹۸۶ تعیین شده است. موافقت‌نامه کشاورزی در مورد تعهدات مربوط به کاهش سوبسیدهای صادراتی انعطاف‌پذیری محدود نشان می‌دهد و حاوی تمهیداتی است که به منظور بستن راههای فرار از انجام تعهدات مربوط به سوبسیدهای صادراتی پیش‌بینی شده است و در مورد اعطای کمکهای غذایی و استفاده از اعتبارات صادراتی ضوابطی در اختیار می‌گذارد.

تمهیدات «صلح»* در درون موافقت‌نامه مشتمل است بر: تفاهم برسر اینکه اقداماتی را که می‌شود براساس موافقت‌نامه سوبسیدها به عمل

● سند نهایی ۵۵۰ صفحه‌ای نتایج مذاکرات چندجانبه تجارت، حاوی متون قانونی است که نتایج مذاکرات دور (نشست) اوروگونه را که در سپتامبر ۱۹۶۸ آغاز شد، در اختیار می‌گذارد.

آورد در مورد سیاستهای حمایت از توسعه کشاورزی و روستایی (GREEN BOX POLICIES)، و حمایتهای داخلی و سوبسیدهای صادراتی منطبق با تعهدات، اعمال نخواهد شد. به عمل آمد. تفاهمی به عمل آمد که در کاربرد حقوق گمرکی متقارن براساس موافقت‌نامه، «محدودیت مقتضی» به کار گرفته خواهد شد و در شرایط قابلیت کاربرد اقدام به لغو و ابطال یا ایجاد اختلال حد و حدودی تعیین شد. این تمهیدات صلح در یک دوره ۹ ساله اجرا خواهد شد. طبق موافقت‌نامه کمیته‌ای تشکیل می‌شود که بر اجرای تعهدات نظارت خواهد کرد و همچنین پی‌گیری عواقب و آثار احتمالی منفی برنامه اصلاحات را بر کشورهای فقیر توسعه نیافته و کشورهایی که واردکننده خالص مواد غذایی هستند زیرنظر خواهد داشت.

همه اینها بخشی از فرایندی مداوم با هدف بلندمدت کاهشهای تدریجی بسیار زیادی در حمایت و حفاظت تلقی می‌شود، در این راستاست که مذاکراتی بیشتر در پنجمین سال اول اجرا توصیه می‌شود که ضمن ارزیابی عملکرد پنج سال اول، امور غیرتجاری، برخورد ویژه و متفاوت با کشورهای در حال توسعه، هدف استقرار نظام تجارتی متصفانه‌ای برای محصولات کشاورزی که مبتنی بر منطق بازار باشد و هدفها و علایقی دیگر که در مقدمه موافقت‌نامه آمده است، مورد توجه قرار گیرد و به حساب آید.

موافقت‌نامه اقدامات بهداشتی و بهداشت گیاهی

این موافقت‌نامه ناظر است بر اقدامات بهداشتی و بهداشت گیاهی - به بیانی دیگر بر مقررات مربوط به تامین سلامت حیوانات، نباتات و ایمنی مواد غذایی. موافقت‌نامه، حق دولتها را در انجام اقدامات لازم به منظور تامین بهداشت و بهداشت گیاهی به رسمیت می‌شناسد اما تا آنجا که برای حراست از زندگی یا تامین سلامت انسان، حیوان و گیاه ضروری باشد و نباید خودسرانه و بدون توجه در شرایطی یکسان و مشابه بین اعضا تبعیضی اعمال شود.

اعضا تشویق می‌شوند تا به منظور ایجاد هماهنگی در اقدامات بهداشتی و بهداشت گیاهی بر پایه‌ای هرچه وسیعتر، اقدامات خود را بر استانداردها، رهنمودها و توصیه‌های بین‌المللی موجود متکی سازند. البته اعضا می‌توانند موازیاتی را که استانداردهای بالاتری ایجاد می‌کند، به شرط اینکه توجیه علمی داشته باشد و یا با مقتضیات ریسک و خطرپذیری سازگار باشد، حفظ یا وضع کنند. موافقت‌نامه روشها و معیارهایی را برای ارزیابی خطرپذیری (ریسک) و تعیین سطوح مناسب حفاظت بهداشتی و بهداشت گیاهی عرضه می‌کند.

انتظار این است که اعضا اقدامات بهداشتی و بهداشت گیاهی دیگران را، در صورتیکه کشور صادرکننده به کشور واردکننده نشان دهد که اقدامات او سطح مناسب حفاظت بهداشتی کشور واردکننده را تامین کرده‌است، بپذیرند. موافقت‌نامه شامل مقرراتی است درباره تشریفات کنترل، بازرسی و تصویب.

موافقت‌نامه همچنین حاوی الزاماتی است درباره شفافیت همه اطلاعات (TRANSPARANCY)، از جمله انتشار مقررات،

تنظیم تشریفات کسب اطلاع و ابلاغ (NOTIFICATION). کمیته‌ای برای رسیدگی به امور بهداشت و بهداشت گیاهی تشکیل خواهد شد که یکی از کارهای آن تدارک تریبونی برای رایزنی خواهد بود، آثار تجاری امور در این کمیته مورد بحث قرار خواهد گرفت، تماس کمیته با سازمانهای مربوط دیگر حفظ خواهد شد و فرایند ایجاد هماهنگی امور را در سطح بین‌المللی زیر نظر خواهد گرفت.

تصمیم درباره اقدامات مربوط به اثرات منفی احتمالی برنامه اصلاحات بر کشورهای فقیر توسعه نیافته و کشورهای در حال توسعه‌ای که واردکننده خالص مواد غذایی هستند.

این را هم می‌پذیرند که در دوره اجرای برنامه اصلاحات، کشورهای فقیر توسعه نیافته و کشورهای در حال توسعه‌ای که واردکننده خالص مواد غذایی، هستند ممکن است با آثار و عوارض منفی روبه‌رو شوند و واردات مواد غذایی با شرایط معقول و مناسب برای آنها دشوار شود. بنابراین براساس تصمیم خاصی که گرفته شده هدفهایی نسبت به کمکهای غذایی تعیین شده است، از جمله تامین مواد غذایی به شکل اعطای کامل و کمک برای توسعه کشاورزی. همچنین به امکان دریافت کمک از صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی درباره وام کوتاه‌مدت برای واردات مواد غذایی تجارتي اشاره شده است. کمیته کشاورزی که براساس موافقت‌نامه کشاورزی تشکیل می‌شود، پی‌گیری این تصمیم را زیر نظر خواهد گرفت.

موافقت‌نامه پارچه و پوشاک

هدف این مذاکره این بوده است که بخش پارچه و پوشاک، که اکنون بخش بزرگی از آن براساس سهمیه‌های چندجانبه قول و قرار لیاف (MFA) صورت می‌گیرد سرانجام برپایه اصول و مقررات تقویت شده گات در نظام گات ادغام شود. ادغام این بخش در گات (باین فرض که سازمان تجارت جهانی در اول ژانویه ۱۹۹۵ کار خود را آغاز کند) به این ترتیب خواهد بود که نخست، در اول ژانویه ۱۹۹۵، هر طرف از روی لیست مخصوص موافقت‌نامه که حداقل ۱۶ درصد حجم واردات ۱۹۹۰ خواهد بود وارد گات می‌شود. ادغام به این معناست که تجارت این محصولات از مقررات عمومی گات پیروی خواهد کرد.

در آغاز مرحله دوم یعنی اول ژانویه ۱۹۹۸ حداقل ۱۷ درصد محصولات وارداتی سال

۱۹۹۰ ادغام خواهد شد. در اول ژانویه ۲۰۰۲ حداقل ۱۸ درصد واردات سال ۱۹۹۰ ادغام خواهد شد. باقیمانده محصولات در پایان دوره گذار یعنی در اول ژانویه ۲۰۰۵ ادغام خواهد شد. در هر مرحله از سه مرحله اول، محصولات باید از بین این انواع انتخاب شود: پارچه، محصولات پارچه‌ای، پوشاک و (TOPS AND YAMS).

همه محدودیتهای MFA که در ۳۱ دسامبر ۱۹۹۴ به قوت خود باقی بوده است به موافقت‌نامه جدید منتقل می‌شود و تا زمانی که این نوع محدودیتها برداشته شود یا محصولات در نظام گات ادغام شود، به قوت خود باقی خواهد بود.

برای محصولاتی که تحت محدودیت باقی مانده‌اند، در هر مرحله‌ای که باشند، برای افزایش نرخهای رشد کنونی در موافقت‌نامه فرمولی ارائه می‌شود. بنابراین در مرحله اول، و برای هر محدودیتی که قبلاً براساس MFA مورد عمل بوده است، رشد سالیانه باید حداقل ۱۶ درصد بالاتر از نرخ رشدی باشد که براساس محدودیتهای MFA تعیین شده بود. در مرحله دوم (۱۹۹۸ تا ۲۰۰۱) نرخهای رشد سالیانه باید ۲۵ درصد بیشتر از نرخهای مرحله اول باشد. در مرحله سوم (۲۰۰۲ تا ۲۰۰۴)، نرخهای رشد سالیانه باید ۲۷ درصد بیشتر از نرخهای مرحله دوم باشد.

با اینکه موافقت‌نامه، بیشتر بر برداشتن مرحله به مرحله محدودیتهای MFA تاکید دارد، این را هم می‌پذیرد که برخی از اعضا محدودیتهایی غیر از محدودیتهای MFA را که از نظر مقررات گات توجیه ندارد، حفظ کنند. این محدودیتها در عرض یک سال بعد از اجرای موافقت‌نامه با موازین گات وفق داده خواهد شد یا اینکه به تدریج در طول دوره‌ای که از طول دوره موافقت‌نامه تجاوز نکند، حذف خواهند شد (یعنی تا سال ۲۰۰۵).

موافقت‌نامه برای دوره گذار حاوی مکانیسم حفاظتی ویژه‌ای است که می‌تواند در مورد محصولاتی که هنوز در گات ادغام نشده است در هر مرحله به کار رود. براساس این مکانیسم حفاظتی می‌توان علیه هر کشور صادرکننده‌ای اقدام کرد. به شرط اینکه کشور واردکننده نشان دهد که مجموع محصولی که وارد کشور می‌شود آنقدر زیاد است که به صنعت مربوط داخلی آسیب می‌رساند یا آن را تهدید می‌کند و نشان دهد که واردات از کشور مورد نظر افزایشی چشمگیر داشته است. اقدام براساس مکانیسم حفاظتی می‌تواند بعد از شور بر پایه توافق دوجانبه صورت

گیرد یا از طریق کمیته نظارت بر منسوجات به‌طور یکجانبه به‌عمل آید که البته قابل تجدیدنظر خواهد بود. اگر اقدامی به‌عمل آید. سطح محدودیتها باید حداقل در سطح صادرات یا واردات واقعی کشور مورد نظر در ۱۲ ماهی که به دو ماه پیش از تقاضا می‌شود می‌انجامد، تثبیت شود. محدودیتهای حفاظتی می‌تواند تا سه سال یا تا زمانی که محصول از قلمرو موافقت‌نامه خارج شود (یعنی در گات ادغام شود) - هر کدام زودتر فرارسد - در همان سطح باقی بماند.

موافقت‌نامه شامل پیش‌بینی‌ها و تمهیداتی است که با ظرفه رفتن احتمالی از انجام تعهدات مانند کشتی به کشتی کردن بار، تغییر مسیر، اعلام نادرست محل یا کشور مبدا و جعل اسناد رسمی مقابله کند.

موافقت‌نامه همچنین مقرر می‌دارد که به منظور پیشبرد فرایند ادغام، همه اعضا باید در زمینه پارچه و پوشاک دست به چنین اقداماتی بزنند و مقررات و ضوابط گات را رعایت کنند تا دسترسی به بازار را بهبود بخشند، به‌کارگیری سیاستهای مربوط به شرایط دادوستدی عادلانه و متصفانه ممکن شود و از اعمال تبعیض در مورد واردات به‌دلیل سیاست بازرگانی عمومی اجتناب گردد.

در زمینه بازرگانی اساسی در عملکرد موافقت‌نامه که قرار است توسط شورای تجارت کالا پیش از پایان هر مرحله از فرایند ادغام انجام شود، شورای مذکور تصمیمات لازم را خواهد گرفت تا موازنه حقوق و تعهدات در این موافقت‌نامه به‌هم نخورد. به‌علاوه ممکن است که هیئت حل اختلاف در مورد رشد سالیانه سهمیه‌ها برای مرحله بعد از بازرگانی اجازه تعدیلهایی را درباره اعضایی که تعهدات خود را انجام ندادند باشند، صادر کند.

هیئت نظارت منسوجات (TMB) تاسیس خواهد شد تا بر اجرای تعهدات نظارت کند و برای بازرگانیهای عمده فوق‌الذکر گزارش دهد. همچنین در موافقت‌نامه با گروه معینی از کشورها بر خوردی ویژه پیش‌بینی شده است مثلاً کشورهایی که از ۱۹۸۶ به‌بعد عضو MFA نبوده‌اند، تازه‌واردین، صادرکنندگان کوچک و کشورهای فقیر توسعه نیافته. □

* "PEACE" PROVISIONS، منظور نویسنده از آوردن واژه "PEACE" در عبارت، به‌رغم مراجعه به مآخذ و پرس و جو از مراجع، برای مترجم روشن نشد. م.